

Nemzeti Társalkodó.

Augustus' 18-dik napján 1832.

A' Szárnyas Posta' hírmondása.

(Végzet)

Ezzel elmentünk a' kivánt helyre, a' hol sziklába metszve a' következő rendeket találtam:— (A' régiség porából megisztitva adom elé ezeket.)—

1.

A' világban szegény voltam,
Mert ott voltak gazdagok;
Több versben megaláztattam,
Mert voltak hatalmasok;
A' koldusság
Méltatlanság
Össze zuzza
Megalázza
Az emberi szívet.

2.

A' szép lányka pillantása
Szívemet elragadta;
De egy szegény' sohajtása
Csak megvetést támaszta;

A' megvetett
 Hű szeretet
 Elaltatja
 És kioltja
 A' szebb érzéseket.

3.

Igy hát boldog nem lehettem,
 'S majd azt kezdtem érzeni
 Hogy gondom csak úgy úzhetem
 Ha más látok szenvedni.

4.

Az irigység haragot szült,
 A' harag boszszuállást,
 Szivem még éltemben kihült,
 Mind a' bűnért vert folyvást.

5.

Ekkor, hogy a' vétek sulya
 A' rosz tettnek szülöttje
 Szivemet ne marczongolja,
 Bal sorsom' ne nevelje,

6.

Bémentem egy kies tónak
 Kristály palotájába,
 'S magamat önn Királyának
 Ajánltam oltalmába.

7.

Tudtam hogy ez vendégének
 Szive lángját kioltja,
 Tudtam hogy a' földieknek
 Boldog léssen halottja.

8.

Bízodalmamnak jutalma
 Tettem' nyomba követte;

A' hullámok kristály útja
Létem' ide vezette.

9.

Ide, hol senki sem szegény,
Mert gazdagok nincsenek,
Hol nincs dazdag dölyfös önkény,
Mert gazdagok mindenek;

10.

Ide, hol senki sem gyenge,
Mert erősek nincsenek;
Senkinek sincs elsőse,
Mert erősek mindenek;

11.

Ide, hól a' szeretetnek
Súgári mindent érnek;
Hol mindenek szerettének,
Hol mindenek szeretnek;

12.

Ide, hól nincs aggodalom,
Sem vétek, sem irigység,
Mert nincs birtok, nincs hatalom,
Sem érdem, sem elsőség;

13.

Ide-ide vezettettem,
E' boldogok völgyébe;
Itt végtére beléphettem
Az élet Édenébe.

14.

Ha valaha a' szikláknak
Ormóji meg repednek,
S' ez Édenbe utat nyitnak
Az emberi nemzetnek:

15.
 Vándor! — kinek világítás
 Czéled — kinek, mint mondog,
 Erőszakos boldogítás
 Adta kezedbe botod',

16.
 Kérlek kíméld meg e' helyet,
 Ne bántsod a' szép természetet,
 Ne taníts,
 Ne boldogíts,
 Ne világosíts.

17.
 Hódító! — ha feltaláltad
 E' boldogok lakását,
 Eddig bizvást ki rablottad,
 Annak közös birtokát,
 BCU Cluj / Central University Library Cluj

18.
 Légy tehát te ördög hozott
 Minden léptedben átkozott!
 Házodban,
 A' hazádban,
 És halálodban.

19.
 Te pedig! — ki a' föld hátán
 Vas pályád megizzadtad,
 Ki a' *míveltség'* oltárán
 Könnyeid már kiadtad,

20.
 Kit a' *balsors* inségre szült,
 Lánczra fűzött az ön *kény*,
 Kit a' szerencse mind került,
 Nem védelt meg a' *Törvény*,

21.

Kit az *előítéletek*,
 Megvetésre ítétek,
 Kitől a' boldogabb perczek
 A' földön búcsút vettek,

22.

Ha a' kristály út' folyása
 Téged ide vezetett,
 Ha még a' szirt agg állása
 Meg nem vesztegettetett,

23.

Ujjá születél örömré,
 Már boldog vagy mindörökre,
 Tanulj,
 Boldogulj,
 Világosulj.

Ezen mohos rendeknek varása boldogságomnak teljes mértékét felöleltette képzelettemmel, 's ezen szent helyen felfogadtam hogy törekedendek boldogságomat megérdemelni; — *elfelejteni* azt mit a' nagy földeny oly nagy bajjal tanultam, és újra *megtanulni* azt a' mit a' nagy természet létembe öntött vala, 's mit az emberek oly nagy fáradsággal tudtak belőlem számkivetésbé idézni; így remélhettem *boldogságomat*, *világomat*.

Azonban hozzátok éranti kötelességemnek tartottam sorsomról titeket tudósítani, — a' szirtöbleknek homályából egy még tollatlan bujdosó madarat kifogtam, felneveltem, szárnya alá ezen fa hajra, egy itt nagyon bőven termő, nállatok még esmeretlen gyümölcsnek nedvével írt leveletem felkötöttem, 's útnak

indítottam, remélvén, hogy ha szárnyas postám híven eljár tisztjében, lesznek a' nagy föld lakossi közt, kik levelemből tanuságot vesznek, 's nem félvén, hogy a' világ-hódítóknak, kik minden még el nem foglalt béke helyet civilisálni, azaz magok számokra elfoglalni képesek, a' kristály útát eláruljam; — mert hol ezen kristály út? hány feneketlen tó van, kivált a' két magyar hazában? — Ki lenne azon vizeszü ki irasomnak hitelt adna, főképp midőn azt állítom, hogy olyan emberek közt lakom, hol az irigység nem esmertetik, hol nincs törvénykönyv 'sat.

Éljetek ha lehet boldogul, szeressétek kiméeljétek-meg egymást legalább okosságból, a' hullámok kristály útját hasztalan ne keressétek, mert oda vitetni lehet ugyan, de azt feltalálni soha sem.

E' volt a' szárnyas Postán érkezett levélnek tartalma, melyről nékem s' vendégeimnek több különböző vélekedésink voltak. — Az *Egyik* elszánta magát, hogy a' legközelebbi feneketlen tóhoz utazzék, 's abba belé szökjék, mert ki tudja így szólt hátha minden feneketlen tónak befolyása egyesül, 's éppen azért feneketlen? — A' *másik* ezt helyben hagyta, sőt még az utazás fáradságának sem kívánta magát kitenni, hanem meg határozta, hogy udvarán fog egy feneketlen tót ásatni 's ebbe szökik belé. — A' *harmadik* astrologiai, astronomiai, aërostaticai, hidraulicai, montanisticai, juridicai 's több más féle meditatiokat tartott, a' felett: miként le-

hetne ezen még esmeretlen tájéknak fekvését felfedezni, oda útat nyitni, 's azt mint *nullius rest* elfoglalni, mely *ut refertur* nagyon *fertilis*, és ha országnak kitsiny is, jorzágnak nagyon szép lenne. — A' *negyedik* nagyon sajnálkozott, hogy ezen boldogtalan teremtések vakságokban *ártatlanul* elkárhoznak. — Az *ötödik* nagyon csudálta, hogy engedték-még az ország határan, hogy ezen veszedelmes hazugságokkal teljes levél bévitessék. — A' *hatodik* (ki már jól felköppintett vala) nevette az egész dolgot, miként vesztegetik a' drága időt oly semmiségekkel, midőn még feldolgozni való flaskok vannak. — A' *hetediknek* vélekedése a' vólt, hogy a' Vadlúd ugyan jó sült vólt. — „Egyébaránt ugyan jó, hogy ezen madár nem maradt Eldorádoban, hogy nem Philantropus, következőleg *hozzánk* jött.“ — A' *nyolczadik* magyarázgatta *physicai* okokból, hogy ezen vízalatti utazás, ezen tél 's nyár nélküli őszi és tavasz csak költemény. — A' *kilenczedik* *psychologicé* kívánt minket *felvilágosítani* ezen költeménynek valótalansága eránt, midőn az irigységnek, hirtokolásnak, nyomásnak és nyomattatásnak, 's más szép tulajdonságoknak magvai az emberi létben vannak elrejtve, melyek akarhól is ki csiráznak, valamint hogy erre nézve az esmeretes nagy Földről több velős példákat hozott elé. — Magam vélekedése *általánoson* a' vólt, hogy minden legjobban csak úgy lehet a' mint van, 's ezzel a' társaság elbomlott.

Egyébb aránt azt hiszem, a' földi boldogságnak két útja van, egyik a' *míveltségen való előhaladás*, másik a' *természeti állapotra való visszatérés*. — Az *első* hosszabb nehezebb út, de általánosan nyitva van az egész emberi nemzet előtt, és állandóságot reméltet. — A' *második* rövidebb, könnyebb, de csak megszámlált embereket, csak meghatározott környülmények közt vezet a' célra, melyeken kívül, vagy melyeknek megszűnésekkel, vég veszélyt hoz elé. —

Az eléadott földi Édenben nincs szűkség, mert több a' gyümölcs mint az éhező; hát ha megszaporodnak a' lakosok? — Nincs irigység, nincs vétek 'sat, mert nincs gazdag; — hát ha a' kristály út egy 'ságot teli tükrökkel, fülbevalókkal, csengettyűkkel, béviszen? — Nincs pusztulás mert nincs ellenség; — hát ha a' sziklák a' hódítóknak megnyilnak? — Ha tehát van is egy hely mely ezen az úton boldog, ez tartósságot nem ígér, 's csak sajnálkozást gerjeszt annak meg gondolása, mely szerencsétlenek lesznek ezen rozsa párnán szenderedő természet kényeztetettjei, midőn majd a' valóságnak éles szele őket az életnek sulyára felrázza. — Ezekre csak azt kívánhatni mit egy anya mejjén nyugvó kisedre, nyugodjanak csendesesen! 's későn ébredjenek-fel! — Későn nyiljanak meg a' sziklák sorai! 's csak megválasztva, csak keveseket vezessen-bé a' kristály út ezen megelegetés honjába! —

Kövessük hát az *első* bizonyosabbra 's

nagyobb tartósságra vezető tágosabb útat; — ne keressük mind untalan a' kristály útat, mely több századok alatt az egész emberiség közzül csak kettőnek nyitotta-fel keblét; ne keressünk hasztalan kincset, ne tegyük-fel egész vagyonunkat lotteriára, ne kívánjunk a' nagyhoz könnyüszerrel jutni; hanem dolgozzunk, izzadjunk, munkálódjunk, hogy így a' boldogságot megvívjuk, hogy a' jutalmat megérdemeljük; igyekezzünk a' valódi műveltséget a' fattyutól megkülönböztetni, eszünket lelkünket kimívelni, a' jót az igazat a' szépet nem csak esmerni hanem követni is, hogy juthassunk-el a' hitbéli, erkölcsi és földi törvényeknek kimívelt körökbe; azon józan értelemben vett egyenlőséghez, mely az említett *törvények szerénti* rang, hatalom, vagyonbeli különbségeket szükségesé teszi és illendő határok közzé helyhezteti, 's mely *minden* embert egyaránt kötelez. — Ekkor a' kristály út, vidámon fog minket bévezetni ezüst csepjein, az Édenbe, — mennyei lesz ez, mert mennyei megelegetést kóstolándunk, földi lesz ez, mert emberi elnyugodtatással énekeléndjük:

Öröm! — Égi lélek szikra,

Elyseum szülöttje,

Szentségednek oltárára

Lehel létünk Edene;

Báj kecseid egybe kötik

Mit a' rang elválasztott,

Szolga — Ur — egymást ölelik

Hól fényed világított 'sat. (M.G.)

Az almakereki Emlék.

Ki futván, a' két utolsó franczia véres háboruk végzetével, katonai pályámat, (a' kérkedés hibáján kívül légyen mondva — nem úgy, mint a' római lautos verselők fejedelmé Horácz) bémutatván én-is kedvelt hazámnak (noha másokkal együtt, talám még igen korán) a' megtett áldozatot: — felébredt bennem a' vágy, hazámat bővebben megismereni; útozásom közben, rá akadtam, ízlésem szerént, legszebb remekére. — Másoknak vélekedésével-is tanácsul élve, észre vételeiket a' magaméival párosítva, a' czélarányos alkalmatosságot használni kívánván, hogy a' tikkasztó Czeylon, és szirtos Helvetzia leírásai ne láttassanak éppen egészen elfoglalni azon lézagot a' közhaszonra szentelt Társalkodóban, mely a' hazai ritkaságok közlésének helye, bátor vagyok

A' Nemes Felső Fejér Vármegyei Almakeréki 1633-ban megholt néhai Apaffi György kö-Kápolnájáról és Monumentumáról készült ezen észrevételeket közvilágosságra bocsáttani:

1. Almakerék van Ebesfalván (Ersébet várossán) feljül egy mértföldnyire helyheztetve azon völgybe, melyben Szász Sz. László nevű falu fekszik, és Ebesfalváról Fogaras várossába vezet az ország út. Ezen völgynek verőfényes oldalán fekszik a' néhai Apaffiak udvara, és mindjárt mellette a' Szász Lu-

therána Szt. Eklésia Temploma építettett 1582-ben. Ezen udvarral átaellenbe, a' völgynek észkos oldalában, van egy Kilie nevü domb vagy hegyetske, melynek a' tetejére mindjárt a' Lutherana Sz. Eklesia temetkező czi-nteremje mellé építettett az Apaffiak temető Kápolnájok. —

2. A' Kápolnának mind szélire, mind hosszára a' belső világa, három singes öllel mérve, négy öl, 's fél sing; a' Kápolna előtt hozzá vagy eleibe ragasztatott tornyotskának belső világa mind szélire, mind hosszára egy öl, magassága harmad-fél öl, mely torony alatt van a' Kápolnába bévezető ajtó.

3. Mind a' Kápolnának, mind a' torony-nak jó erős kő-faljak, rendes szarvazatjak cseréppel fedetett, a' vakolások nem régi 1775-be renováltatott, a' Méltóságos Gróf Fiu ág Bethlen familiától.

4. A' Kápolnának négy fél-singnyi szélességü kerek ablakjai vannak. Egy kő pré-dikáló-szék benne, az alja fényő-deszkával pädimentomoztatott, a' mennyezete kéken és sárgán festett párkányozott deszkával padolva.

5. Bé menvén a' kis tornyotska alatt bévezető ajtón a' Kápolnába, éppen a' Kápolnának közepében van a' nagy kő monumentum, az ajtó nyílása felé lévén a' monumentumnak feje. —

6. Ezen alább bővebben leirandó emlék oszlop öt nagy nevezetesebb metszett kövekből van öszveállitva, négy alól igen mesterségesen metszve, és oly munkáson öszve-

eresztve, mintha csak egy volna, az ötödik ezekre feljül fektetve.

A' föld színén feljül fél-singnyi magosságu párkányoson metszett négy tábla kövekről, melyekre vannak a' négy irtt metszett kövek helyheztetve, és a' monumentum machináját mint egy tartani látszatnak, semmi írás és virágos metszés rajtok nem lévén, csak az a' megjegyzés: hogy mintegy grádcsul vannak helyheztetve a' monumentum eleibe a' külső széleik. Hoszsúságok egy öl's két sing, szélességek három sing. —

Melyek szerént azon mindjárt említett öt tábla kövekből álló monumentum machinájának mind az öt kő tábláját alábbrenddel vévén, itt legelőre azt jegyzem-meg: hogy azon machina hossza egy öl's egy sing, szélessége harmad-fél sing.

7. Felvévén azért az öt tábla kövek között az elsőt, mely a' mint a' Kápolnába a' bemenetel van, legelől az ajtó nyílásával szembe van, és a' felső négy szegü nagy táblának melyre az Apaffi György képe metszve van, a' fejét tartja, hossza harmad-fél sing, magassága egy sing 's négy ujj. —

a) Ezen Tábla könek a' főtől való vége két szárnyára van metszve a' Charitas és Fides, egy egy singnyi 's négy újjnyi magasságuk, vastagságokra nézve félsingüek, kerék formában, a' közepe pedig mintegy másfél singnyi hoszsúságra, és egy singnyi magasságra ezen tábla közepe simán van metszve és ez az írás rajta: —

Commendare solent alios quæ singula Apaffi!

In te certatim cuncta videre licet.

Stirps antiqua tibi, generoso pectus honesto

Excoctum, Conjux turturis instar amans,

Natorum series, series et avita bonorum,

Legati gravitas, Consilii integritas,

Ingenuus vultus, mores gravitate nitentes,

Inque Deum pietas, inque homines probitas.

Haec tibi dum vixti divina munera vidit

Zoilus ipse data. — Hic vidit et hocce datum

Corde quod infracto superasti praelia morbi,

Et contempsisti spicula mortis ovans,

O felix anime! tribuit miseratio Jovæ

Vivere cui sancte, cui placideque mori.

b.) A' *Charitas* van a' kőnek jobb felől való szárnyán, kicsin gyermek metszve az őlébe, mélynek kezében van egy alma, mellette más gyermek, mintegy félsingnyi magasságu őtet megölelni látszatik. — Ezen statua egészen aszszony öltözetben és személyben, igen nevezetesen tiszta fejéren van metszve, bolthajtásu forma székben ül; a' kő széknek felső résziből három ujjnyi levan törve.

c.) Balfelől való szárnyán van a' *Fides* *Hit* hasonloul bolthajtásu kőszékbe ülve, aszszonyi személyben és öltözetben van metszve, egy könyv a' kezében, melyen poharat tart.

Jegyzés: Ezen statuának a' feje, és a' széknek, melyben ül, felsőrésze le van törve, elveszett. — Az a' hír róla hogy egy Kurutz lőtte volna-le. —

d) Ezen eddig irt Kőnek a' karimája vagy Circumferentiaja igen czifrán ki van metszve, 's ezen kiálló betűkkel metszett írás olvastatik. Ezechiel 37. 12. *Ecce ego aperiam tumulos vestros: et educam vos de sepulchris vestris Populum meum, et inducam vos in terram Izraëlis* v. 13. *Et scietis quia ego Dominus cum aperiero sepulchra vestra, et duxero vos de tumulis Popule mihi et dederò spiritum meum in vobis, et vixeritis, et requiescere faciam super humum vestram,* mely elhuzás van írva talpköre, vagy grádicsra.

8. A' második kő-tábla, mely a' lábánál van a' monumentumnak, harmadfél sing hosszúságu, egy sing 's négy ujj magasságu, mely kőnek viszont, mint a' másíknak fejénél két szárnyaira van metszve a' *Spes* és *Justitia*.

a) Jobbfelől a' *Spes* Reménység, azon egy kőből, aszszonyi öltözetben és személyben, kő bolthajtásos székiben ül kezét öszvefogva tartja.

b) Balfelől a' *Justitia* Igasság, ez is aszszonyi személyben és öltözetben, bolthajtásos kőszékben ülve, felvirágzott fővel metszve, kihúzott törét, és serpenyőjét kezében tartja.

Jegyzés: Ezen két képnek egy egy sing és négy ujj a' magassága. —

c) Ezen irtt két statuák közt sima metszés van, másfél singnyi hosszúságu, és fél singnyi magasságu helyen, azon alol három metszett gyermek képek, egy lefeküve, ket-

tő térdepelve, öszvefogott kezekkel, lábtól és főtől áll, a' lefeküdt virágot tart kezében.

Jegyzés: Ezen Tábla-kő az Apafi György három csecsemő korokban meghalt fiai számára tétegett, az irások is azokról szólnak.

d.) A' párkányozatján, vagy circumferentiáján ezen kőnek ilyen bémetszett irás olvastatik.

Innocua A p a f i d u m t r i a s h e i c c u b a t
i m p a r e c u r s u ,

A t g e n e r e i l l u s t r i e t s o r t e f a v e n t e p a r e s .

e.) A' sima metszésen a' nagyobbik fiu számára ez az irás. —

S e m e s t r i s b i m u s q u e c i t o F r a n c i s c u s a v i t a e
L i b e r t a t i s a m a n s r e g n a s u p r e m a p e t o .

A' Középsőnek

C a r c e r i s o b s c u r i m e d i u s d i v i n a m o r a e q u a e
I m p a t i e n s j a m j a m n a t u s a d a s t r a r e d i t .

A' Kissebbiknek

A n n u m c u m m e d i o c e r t a n t i a e t e r n a t r i u m p h i ,
N i c o l a o a e t e r n i l a u r e a p l e x a m i h i e s t .

9. A' harmadik kő-tábla, mely is van balfelől, a' mint a' béméletel van a' kápolnába, egy öl hosszúságu, és egy sing's négy ujj magasságu, az Apafi Gergely (ki fija volt Györgynek's 19 eszt. korába Fejérváron halt-meg) számára van készülve. —

a.) Ezen Táblának a' párkányozatján ez a' deák irás van kiálló betűkkel: Generosus Dominus Georgius Apafi de Apanagyfalva Illustrissimi Tranniae Principis Cubicularius (itt tovább ki van törve egészen eddig) obiit

Albae Juliae Anno Christiano MDCXXXVII
aetatis 19. d. Julii XVIII. corpore huc ad op-
timi Parentis cineres honorificentissime trans-
lato. —

b). Ezen tábla igen fényesen és mester-
ségesen van elkészülve, melynek a' közepén
csak egy singnyi hosszúságu, és fél-singyi
magosságu hely van simán, melyen az a-
lább következő írás olvastatik: két felől a'
több részin hadi szerszámok, u. m. zászló,
pánczél, sisak, kard, hegyes tör, dob, ágyú,
sat. olyan munkáson le vannak metszve, hogy
a' néző hosszas megvizsgálása, és szemlélése
után-is egy elsőbben fel nem veheti. —

c). Ezen leirtt hadi szerszámok közt a'
szőlő tők, szőlő gerezdek olyan világosan ki
vannak metszve, hogy a' szőlő fának még
csak levelei is ki nem maradtak.

A' kőnek két szárnyain a' Der'si, Petki
czímer, 's közepén az írás felett az Apaffi
czímer elevenen kimetszettek.

Jegyzés: Az Apaffi czímer ez: Egy ki-
rályi Koronából ki álló szőlő tő, hegyes tör-
rel keresztül döfve, és sisak.

A' Petki czímer ez: Egy Pellikán ma-
dár egy királyi Korona felett áll, 's három fi-
jait maga vérével táplálja. —

Jegyzés: Azok a' kő metszésnek titkai
melyek ezen táblára letétettek, a' leírást fel-
jül haladják. —

(folytatása következik)